

Ένα ποίημα για τους πρόσφυγες

«Πάλι τα ίδια και τα ίδια, θα μου πεις, φίλε.
Όμως τη σκέψη του πρόσφυγα τη σκέψη του αιχμάλωτου τη σκέψη
του ανθρώπου σαν κατάντησε κι αυτόςπραμάτεια
δοκίμασε να την αλλάξεις, δεν μπορείς».
(Γ. Σεφέρης, «Ο τελευταίος σταθμός»)

Κείμενα – Φωτογραφίες – Επιμέλεια: ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΣΙΤΑΣ

Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του, εκτός αν...

Ουαράν Σάιπ

Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του,
εκτός αν πατρίδα είναι το στόμα ενός
καρχαρία
τρέχεις προς τα σύνορα μόνο όταν
βλέπεις
ολόκληρη την πόλη να τρέχει κι εκείνη
οι γείτονές σου τρέχουν πιο γρήγορα
από σένα
με την ανάσα ματωμένη στο λαιμό τους
το αγόρι που ήταν συμμαθητής σου
που σε φιλούσε μεθυστικά πίσω από το
παλιό εργοστάσιο τσίγκου
κρατά ένα όπλο μεγαλύτερο από το
σώμα του
αφήνεις την πατρίδα
μόνο όταν η πατρίδα δε σε αφήνει να
μείνεις.
κανένας δεν αφήνει την πατρίδα εκτός
αν η πατρίδα σε κυνηγά

Σκόπια, Απρίλιος 1999

φωτιά κάτω απ' τα πόδια σου
ζεστό αίμα στην κοιλιά σου
δεν είναι κάτι που φαντάστηκες ποτέ
ότι θα έκανες
μέχρι που η λεπίδα χαράζει απειλές στο
λαιμό σου

Σκόπια, Σεπτέμβριος 1999

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

και ακόμα και τότε ψέλνεις τον εθνικό
ύμνο
ανάμεσα στα δόντια σου
και σκίζεις το διαβατήριό σου σε
τουσαλέτες αεροδρομίων
κλαίγοντας καθώς κάθε μπουκιά
χαρτιού
δηλώνει ξεκάθαρα ότι δεν πρόκειται να
γυρίσεις.
πρέπει να καταλάβεις
ότι κανένας δε βάζει τα παιδιά του σε
μια βάρκα
εκτός αν το νερό είναι πιο ασφαλές από
την ξηρά
κανένας δεν καίει τις παλάμες του
κάτω από τρένα, ανάμεσα από βαγόνια
κανένας δεν περνά μέρες και νύχτες
στο στομάχι ενός φορτηγού
τρώγοντας εφημερίδες
εκτός αν τα χιλιόμετρα που ταξιδεύει
σημαίνουν κάτι παραπάνω από ένα
ταξίδι.
κανένας δε σέρνεται
κάτω από φράχτες
κανένας δε θέλει να τον δέρνουν
να τον λυπούνται
κανένας δε διαλέγει τα στρατόπεδα
προσφύγων
ή τον πλήρη σωματικό έλεγχο σε
σημεία
όπου το σώμα σου πονούσε
ή τη φυλακή,
επειδή η φυλακή είναι ασφαλέστερη
από μια πόλη που φλέγεται
και ένας δεσμοφύλακας το βράδυ
είναι προτιμότερα από ένα φορτηγό
γεμάτο άντρες που μοιάζουν με τον
πατέρα σου
κανένας δε θα το μπορούσε
κανένας δε θα το άντεχε
κανένα δέρμα δε θα ήταν αρκετά
σκληρό
για να ακούσει τα:
γυρίστε στην πατρίδα σας μαύροι
πρόσφυγες
βρομομετανάστες
ζητιάνοι ασύλου
που ρουφάτε τη χώρα μας

αράπηδες με τα χέρια απλωμένα
μυρίζετε περίεργα
απολίτιστοι
κάνετε λίμπα τη χώρα σας και τώρα
θέλετε
να κάνετε και τη δική μας
πώς δε δίνουμε σημασία
στα λόγια
στα άγρια βλέμματα
ίσως επειδή τα χτυπήματα είναι πιο
απαλά
από το ξεριζώμα ενός χεριού ή ποδιού
ή τα λόγια είναι πιο τρυφερά
από δεκατέσσερις άντρες
ανάμεσα στα πόδια σου
ή οι προσβολές είναι πιο εύκολο
να καταπιείς
από τα χαλίκια
από τα κόκαλα
από το κομματιασμένο κορμάκι του
παιδιού σου.
θέλω να γυρίσω στην πατρίδα,
αλλά η πατρίδα είναι το στόμα ενός
καρχαρία
πατρίδα είναι η κάνη ενός όπλου
και κανένας δε θα άφηνε την πατρίδα
εκτός αν η πατρίδα σε κυνηγούσε μέχρι
τις ακτές
εκτός αν η πατρίδα σου έλεγε να
τρέξεις πιο γρήγορα
να αφήσεις πίσω τα ρούχα σου
να συρθείς στην έρημο
να κολυμπήσεις ωκεανούς
να πνιγείς
να σωθείς
να πεινάσεις
να εκλιπαρήσεις
να ξεχάσεις την υπερηφάνεια
η επιβίωσή σου είναι πιο σημαντική.
κανένας δεν αφήνει την πατρίδα εκτός
αν η πατρίδα είναι
μια ιδρωμένη φωνή στο αυτί σου
που λέει
φύγε,
τρέξε μακριά μου τώρα
δεν ξέρω τι έχω γίνει
αλλά ξέρω ότι οπουδήποτε αλλού
θα είσαι πιο ασφαλής απ' ό,τι εδώ.

Σκόπια, Απρίλιος 1999

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Σκόπια, Σεπτέμβριος 1999

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Χοροθέατρο Ροές προσφύγων

Κίμωνας Ρηγόπουλος

Απρόσιτες ζωές από ανθρώπου μάτι
μοχθηρό
ασκημένο στον μικρών οριζόντων την
τεμπελιά
Ο μέγας χορογράφος σχεδιάζει τον
όλεθρο και την άκρα ταπείνωση
ενώ οι θεατές παρακολουθούν τις
έγχρωμες κακουχίες μέχρι θανάτου
όχι του δικού τους θανάτου αλλά των
χορευτών
που βρέθηκαν άκοντες στη σκηνή
χρωμένοι το θέαμα
Λουσιμένο στον προβολέων το τόσο
φως
το κοινό στραβώθηκε και πού να βγάλει
συμπέρασμα
Ένας πόλεμος χωρίς πολεμικά
ανακοινωθέντα
βουβές γκρεμίζονται οι ζωές όταν τα
λόγια γίνονται φτώχεια
μοιάζει το λάδι στο καντήλι της πίστης
να σώθηκε
κι έμεινε μαύρο το γυαλί και μια στεγνή
κακία
Το θέαμα όμως προχωρεί κατά τη
χορογραφία
και ο καπνός που καταπίνει τώρα τους
χορευτές
δεν αιφνιδιάζει τους μνημένους στα
εφέ ούτε και τους ποεΐ
καπνός χωρίς φωτιά, ψιθυρίζουν στους
διπλανούς τους
Στο διάλειμμα οι μύστες θα
ξεφυλλίσουν το πρόγραμμα
τις μέσα σελίδες, τα επεισόδια των
μαχών, τον αυτοτελή ηρωισμό
Λείπει βέβαια το εξώφυλλο, το όνομα
του συγγραφέα και ο παραγωγός
μικρές παραλείψεις που ενισχύουν το
μυστήριο και
κορυφώνουν υπέροχα τη διαδραστική
αφασία
Μόνο ο δεύτερος εξώστης ίσως μπορεί

αυτός να χαλάσει το θέαμα
όχι με μίαν ευχή ή μια κατάρα
αλλά σαν ούριος άνεμος που παίρνει
φωτιά

Πρόσφυγες στην άμμο

Νίκος-Αλέξης Ασλάνογλου

Νύχτωνε στην Ελ Μίνα και πυκνή
σιωπή ανέβαινε απ' τη μεριά της
θάλασσας
κι αντάμωνα το κάστρο· ολημερίς
ξαπλώνονταν αμίλητο και σκυθρωπό
σαν μουδιασμένο ζώο
Τότε ξεχώρισα ήχο πνιχτό καθώς το
φύλλο
που τσαλακώνεται μέσα σε χέρια
ανάρμοστα
γρατσουνίσμα σε σώμα ακάθατο,
αρρωστημένο
Κι είδα έναν Άραβα μικρό, σημαδεμένο
έφεγγαν χέρια, πρόσωπο, μάτια κι ήταν
όλος
χιλιάδες που άφηναν τη γη τους κι
επιστρέφανε
μέσα στην άμμο, σε σκηνές, στο άσπρο
φως.
Κι όταν μιλούσε δάκρυζε η φωνή του
και όλο ικέτευε
για κάποια θέση στη ζωή ή έστω
αντίσταση
στο θάνατο που ερχότανε αργά και τον
ρουφούσε
Μα εγώ έπλενα τα χέρια μου. Άγρια
μοναξιά
τα χρόνια που έφευγαν με είχανε
ποτίσει

(Από τη συλλογή
Ο θάνατος του Μύρωνα,
1960· συγκεντρωτική έκδοση:
Ο δύσκολος θάνατος,
Αθήνα, Νεφέλη, 2007)

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Αχαρνές, Αμυδαλέζα, Μάρτιος 2015

Αχαρνές, Αμυδαλέζα, Μάρτιος 2015

Στην ξενιτιά της γλώσσας

Παντελής Μπουκάλας

Τυχαία ώρα. Τυχαία πλατεία. Τυχαία
Ελλάδα.
Πάντως Κυριακή,
τότε που δέεσαι το χρόνο να ειρηνέψει.
Στα παγκάκια, μισοί να κάθονται, μισοί
ανεβασμένοι.
Αλβανοί.
Τώρα μιλάνε δυνατά
και ξαναβρίσκουν όσα έκρυψε
φοβισμένος ο καιρός της σιωπής.
Ξενιτεμένοι μες στη γλώσσα τους.
Οι εδραίοι δεν της αποδίδουν σημασία,
Καν δεν τη διακρίνουν
Γ' αυτό κι ελευθερώνει ερμητικό τον
ήχο της.
Στο θάλαμο τηλεφώνούν. Φιλιππινέζοι.
Μάλλον.
Διπλά ξενιτεμένοι αυτοί
της γλώσσας και του δέρματος
δεσμεύουν τη φωνή τους
αθόρυβοι διασχίζουν το ακίνητο
βλέμμα μας.
Συλλέκτης μάταιος επεισοδίων
παίρνεις να γράφεις σιωπηρά,
δίχως χαρτί ή μολύβι,
λες ξαναλές τις φράσεις μη καθούν,
έχει ραγίσει ο ρυθμός,
κομπιάζει η μνήμη.
Εκείνο το βαρύ τ' αγενεολόγητο:
«Πατρίδα του ποιητή η γλώσσα του»
σου τρώει το νου τον φαρμακώνει.
Μα ποια πατρίδα.
Λέξεις και λέξεις και πάλι λέξεις.
Ιθαγενής του κενού,
μετράς, διπλή-τριπλή η ξενιτιά της
γλώσσας
όταν γράφεται.
Να μένεις έξω μακριά απ' ό,τι πόθησες
ό,τι σχεδιασες πριν το αναθέσεις στα
ρημάτια.
Να μένεις έξω μακριά
απ' όσους δεν νοούν τη γλώσσα σου

σε άλλον ήλιο γεννημένοι.
Έξω μακριά κι απ' τους ομόγλωσσους
που διασχίζουν την παλιλλαλία σου
αδιάφοροι.

Μια ξενιτιά η πατρίδα σου.
Σαν έρωτα που τον ζητάς
μόνον για να τον χάσεις.

(Από τη συλλογή *Ρήματα*,
Αθήνα, Άγρα, 2009)

Πρόσφυγες

Ντίνος Σιώτης

Πολλοί απ' αυτούς που σταμάτησαν
δεν ήξεραν πού έβγαζε ο δρόμος,
άλλοι ψάχναν για το λιμάνι,
άλλοι ρωτούσαν για το σταθμό,
ένας σκυφτός κούρδιζε το ρολόι του
σταματημένο εδώ και μέρες,
άραγε τι το ν' ένοιαζε η ώρα;
ήταν πρωί, ο ήλιος σπκωνόταν
κι όλα μυρίζαν άλλη μια σκάρπη μέρα.

(Από τη συλλογή
Δεν γνωρίζω δεν απαντώ,
Αθήνα, Κέδρος, 2004)

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

21ος αιώνας προ της προσδοκώμενης έννοιας Άνθρωπος

Γιάννης Σικελβανιώτης

Όταν η θάλασσα απόθεσε τεμάχιο
νεκρής νήπιας σάρκας
στον αιγιαλό των χρηματιστηριακών
δεικτών
οι αξίες των μετοχών μεταβλήθηκαν
αναλόγως
με την άρθρωση παρήγορου λόγου
των δημοκρατικά εκλεγμένων

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

ανθρωπόμορφων κτηνών
και των απανταχού ευτραφών
ρασοφόρων
οι οποίοι με τον οβολό του βελάζοντος
ποιμνίου των πιστών
προς άφεση των αμαρτιών του νεκρού
νηπίου
αναγείρουν ναούς δόξας των ποικίλης
υποστάσεως θεανθρώπων
Γενικώς υπήρξε μια ακόμα σημαντική
ένδειξη πως καταστάσεις
με τέτοια αποτελέσματα είναι
σημαντικά προσοδοφόρες

(Ανέκδοτο ποίημα)

Τα νερά του μετανάστη

Ζαφείρης Νικίτας

Κάθε μέρα η Φάτου
ξεκινά το φιλόδοξο ταξίδι:
από την πατρίδα της (τη Λιβερία)
φτάνει στα σύνορα με τη Σιέρα Λεόνε
δεύτερη πατρίδα της, γιατί εκεί ζει η
οικογένειά της
Όταν η μια πλευρά ανοίγει τα σύνορα
η άλλη, όχι σπάνια, τα κρατά κλειστά
Όμως η Φάτου δεν πτοείται
– στο δρόμο της επιστροφής
εφοδιάζεται με καθαρό νερό

(Από τη συλλογή
Τα νερά του μετανάστη,
Αθήνα, Μελάni, 2015)

Πρόσφυγας

Αντώνης Κασίτας

Πήρα τη στράτα τη μεγάλη αυτού του
κόσμου
σ' ένα δισάκι όλα τα όνειρα το βιος μου
Δεν έχω σπίτι ούτε τόπο ούτε πατρίδα
αποδιωγμένος στη ζωή χωρίς πιξίδα.

Στέκω στα σύνορα μπροστά σε ένα
φράχτη
το συρματοπλέγμα του κόσμου όλ' η
στάχτη.
Όλα τα όνειρα για μια ζωή «λαθραία»
«Λαθραίοι» άνθρωποι;;; Για μια ζωή
μοιραία...
Πρόσφυγας τώρα πια βουλιάζω δίχως
μοίρα
στ' αρχιπελάγους τα νερά και την
αρμύρα
ψυχές βουλιάζουνε και όνειρα στο
κύμα
και πάντα ο άνθρωπος μες στη ζωή το
θύμα
Το δρόμο που σε πάει στην εξορία
τον ζωγραφίζει σ' ένα χάρτη η ιστορία
Μες στους αιώνες τριγυρίζω
πρόσφυγας σε τοπίο γκρίζο

Κι εγώ,
ο γιος του μετανάστη εργάτη
ίδια ιστορία ίδια απάτη...
Παντού σαν σε στενεύει ο χώρος
σ' όλο τον κόσμο οδοιπόρος.
Μια μανιασμένη εξουσία
πετά ζωές χωρίς αξία...
σ' έναν καιρό μαστουρωμένο
μέσα σε κόσμο ρημαγμένο

Τ

Σκόπια, Απρίλιος 1999

Σκόπια, Απρίλιος 1999

Ειδομένη, Απρίλιος 2016

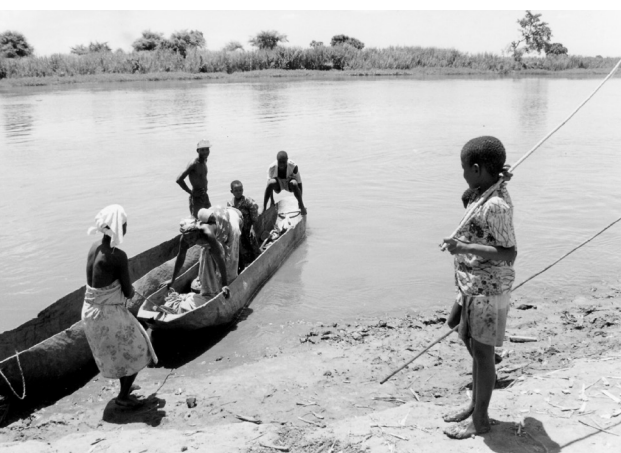
Σκόπια, Απρίλιος 1999

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

Σύνορα Μαλάουι-Μοζαμβίκης, Μάιος 1995

270 Σκόπια, Απρίλιος 1999

Σκόπια, Απρίλιος 1999